

(คำแปลแถลงการณ์อย่างไม่เป็นทางการ)

ประเทศไทย: ยุติการร้องทุกข์ในข้อหาหมิ่นประมาททางอาญาแก่ผู้เสียหายจากการทรمانโดยทันที

วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

กรุงเทพฯ ประเทศไทย --- ICJ กล่าวไว้ในวันนี้ว่าประเทศไทยควรที่จะยุติการใช้กฎหมายหมิ่นประมาททางอาญาและทางแพ่งในทางที่เป็นการคุกคามต่อผู้เสียหาย นักสิทธิมนุษยชน และนักข่าว เพียงเพราะบุคคลเหล่านี้ได้หยิบยกข้อกล่าวหาว่ามีการทรمانหรือการประติบัติที่ทารุณอื่นๆ ขึ้นมา

เมื่อวานนี้มีรายงานว่า พล.ท. ปิยวัฒน์ นาควานิช ผู้อำนวยการ กองอำนาจการรักษามันคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ภาค 4 ส่วนหน้า ได้มอบหมายให้ พ.ท. เศรษฐสิทธิ์ แก้วคุณเมืองเข้าแจ้งความร้องทุกข์ต่อนายอิสมาแอ เต๊ะ ผู้ก่อตั้งองค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (Hap) ในข้อหาหมิ่นประมาท ทั้งนี้ กอ.รมน. นั้นมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบดูแลความมั่นคงในบริเวณพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

“เป็นที่น่าแปลกใจอย่างยิ่งที่หลังจากรัฐบาลไทยได้เน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการกับกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการทรمان รวมถึงการปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อและนักสิทธิมนุษยชน กอ.รมน. กลับใช้กระบวนการยุติธรรมในทางที่ไม่ถูกไม่ควรนักเพื่อใช้กฎหมายคุกคามผู้ที่กล่าวอ้างว่าเป็นเหยื่อการทรมาน” นายคิงส์ลีย์ แอ็บบอต ที่ปรึกษากฎหมายระหว่างประเทศอาวุโสประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ICJ กล่าว “ประเทศไทยต้องยุติการร้องทุกข์ดำเนินคดีหมิ่นประมาทต่อนายอิสมาแอ เต๊ะ และประกันว่าจะมีการสืบสวนสอบสวนกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการทรมานหรือการประติบัติที่ทารุณอื่นๆอย่างทันทั่วทั้งที่ตามมาตราฐานและกฎหมายระหว่างประเทศ”

ข้อกล่าวหาดังกล่าวนั้นมีความเกี่ยวข้องกับรายการ “นโยบาย by ประชาชน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ไทย พีบีเอส เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 โดยอิสมาแอ เต๊ะได้อธิบายในรายการดังกล่าวว่าตนได้ถูกกระทำการทรมานและการได้รับการประติบัติที่ทารุณอื่นๆ โดยทหารไทยเมื่อตอนที่ตนยังเป็นเพียงแค่นักศึกษาในจังหวัดยะลา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับข้อหาหมิ่นประมาททางอาญาในประเทศไทยนั้น หากถูกตัดสินว่ามีความผิดจะต้องถูกระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปีและปรับไม่เกิน 200,000 บาท

“การกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง เช่นการจำคุก และการปรับเป็นจำนวนเงินที่สูงตามกฎหมายเหล่านี้ส่งผลให้เหยื่อของการทรมานและการประตบัติที่ทารุณอื่นๆไม่กล้าที่จะก้าวออกมาเพื่อรับการชดเชยและการเยียวยาต่างๆที่สิ่งเหล่านี้เป็นสิทธิของพวกเขาตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศซึ่งผูกพันประเทศไทย”

การร้องทุกข์ดำเนินคดีในครั้งนีเกิดขึ้นทั้งๆที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษา ณ วันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ.2560 ให้กองทัพบกและกระทรวงกลาโหมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแก่อิสมาแอ เต๊ะเป็นจำนวนเงิน 305,000 บาท หลังจากที่ศาลปกครองสูงสุดพบว่าอิสมาแอ เต๊ะ “ถูกทำร้ายร่างกาย” ในระหว่างถูกควบคุมตัวและถูกควบคุมตัวโดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นระยะเวลา 9 วัน เกินกว่าที่กฏอัยการศึก พ.ศ.2457 ให้อำนาจไว้เพียง 7 วัน

“และที่น่าแปลกใจยิ่งไปกว่านั้นก็คือการที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาออกมาแล้วว่า อิสมาแอ เต๊ะ นั้นได้ถูกทำร้ายร่างกายโดยทหารและได้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายแก่เขาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งยิ่งทำให้การร้องทุกข์ในครั้งนี้เป็นไปอย่างไม่ยุติธรรมเป็นอย่างยิ่ง” นายเอบบอด กล่าวเสริม

เมื่อปี พ.ศ. 2551 นายอิสมาแอ เต๊ะ ได้ถูกจับกุมตามอำนาจกฏอัยการศึกและมีการกล่าวหาว่าอิสมาแอ เต๊ะ ถูกซ้อมทรมานเพื่อที่จะบังคับให้สารภาพในคดีที่เกี่ยวข้องกับคดีความมั่นคง แต่ ณ ปัจจุบัน ยังไม่มีผู้ใดถูกดำเนินคดีจากเหตุการณ์ในครั้งนั้น

คดีอื่นที่มีลักษณะเป็นการคุกคามผ่านกลไกของกฎหมายเช่นกันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

คดีนี้เป็นตัวอย่างล่าสุดของการใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ในทางที่ไม่ถูกต้องนัก ซึ่งรวมถึงการใช้กฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาททางอาญาและพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะปิดปากเหยื่อ นักสิทธิมนุษยชน และสื่อในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 เจ้าหน้าที่ทหารได้เข้าร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินคดีหมิ่นประมาทกับเว็บไซต์ ‘*Manager Online*’ ซึ่งลงบทความที่มีเนื้อหาในลักษณะที่มีการกล่าวหาว่ามีการทรมานและการประตบัติที่ทารุณอื่นๆต่อผู้ต้องสงสัยในค่ายทหารสองแห่ง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังได้เรียกร้องให้สำนักข่าวชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน 10 ล้านบาทจากการรายงานบทความดังกล่าว

ผู้อำนวยการ กอ.รมน. ภาค 4 ได้มอบหมายให้ พ.อ. หาญพล เพชรม่วง ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 43 ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษทางอาญาตามมาตรา 328 แห่งประมวลกฎหมายอาญาและมาตราที่ 14 (2) แห่งพ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ต่อบรรณาธิการของบทความดังกล่าวของ *Manager Online* ซึ่งเผยแพร่บทความ “แฉ! อดีตผู้ต้องสงสัยเคยถูกซ้อมทรมานเหมือนตายระหว่างถูกคุมตัวในค่ายทหาร” เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561

เมื่อปี พ.ศ. 2554 พนักงานตำรวจก็ได้เข้าร้องทุกข์ให้มีการดำเนินคดีอาญาต่ออนุพงศ์ พันธชยางกูร อดีตกำนัน อำเภอสู่โขงป่าติ จังหวัดนครราชสีมา ฐานแจ้งความเท็จว่าตนถูกทรมาณและถูกประตียบตีอย่างทารุณ โดยตำรวจทีมที่มาสืบสวนสอบสวน

กรณีที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นการ “แจ้งความเท็จ” คือกรณีที่อนุพงศ์ พันธชยางกูร อ้างว่าตนได้ถูกทรมาณเพื่อให้รับสารภาพว่าตนมีส่วนเกี่ยวข้องในคดีปล้นอาวุธเมื่อปี พ.ศ. 2547 ที่ค่ายทหารนราธิวาสราชนครินทร์ และการฆาตกรรมเจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคคลอื่นอีก 3 คน

อนุพงศ์ พันธชยางกูร จึงได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ 20 นายซึ่งอยู่ในทีมสืบสวนสอบสวน หลังจากที่เกิดคดีของเขาถูกยกฟ้องในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์

เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ศาลฎีกายืนตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์และได้พิพากษาให้อนุพงศ์ พันธชยางกูร ต้องโทษจำคุกเป็นเวลา 1 ปี

ในวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2560 [นริศราวัลต์ แก้วนพรัตน์](#) หลานสาวของพลทหารวิเชียร เพื่อกสม ซึ่งมีการกล่าวหาว่าเสียชีวิตเนื่องจากถูกรถระหว่างการฝึกทหารในปีพ.ศ. 2554 ในจังหวัดนครราชสีมา ก็ได้ถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นประมาททางอาญา และความผิดตามพ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ทั้งนี้ คดีดังกล่าวนี้ถูกเริ่มดำเนินคดีโดยนายทหารรายหนึ่งที่ถูกกล่าวหาว่านริศราวัลต์ได้กล่าวโทษว่าเธอมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของน้องของเธอ ซึ่งเกี่ยวเนื่องมาจากการที่ครอบครัวได้พยายามแสวงหาความยุติธรรมจากการเสียชีวิตดังกล่าว คดีของนริศราวัลต์นั้นยังรอคอยความเห็นว่าการสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องจากอัยการสูงสุด

ในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 หลังจากกอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า ได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อ [นักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งสาม](#) ได้แก่ พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ สมชาย หอมลออ และอัญชนา หีมมิหน๊ะ ทั้งสามได้ไปปรับทราบข้อกล่าวหาในข้อหาหมิ่นประมาททางอาญา และความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อันสืบเนื่องมาจากการตีพิมพ์รายงานที่รวบรวมกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการทรมาณและการประตียบตีที่ทารุณอื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเจ้าหน้าที่ของไทยจำนวน 54 คดีตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ได้แถลงความประสงค์ที่จะถอนการแจ้งความดำเนินคดีดังกล่าว และในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2560 อัยการจังหวัดปัตตานีได้มีคำสั่ง [ยุติการดำเนินคดี](#)ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งสาม

ก่อนหน้านี้ ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 กองทัพอากาศได้ยื่น [คำร้องทุกข์กล่าวโทษ](#) เพื่อดำเนินคดีอาญากับพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ และมูลนิธิผสานวัฒนธรรม องค์กรของเธอ เพราะทำให้หน่วยทหารพรานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ "เสื่อมเสียชื่อเสียง" เนื่องจากพรเพ็ญได้เขียนจดหมายเปิดผนึกถึง

รัฐบาลไทยเรียกร้องให้มีการสืบสวนสอบสวนกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายร่างกายชายผู้หนึ่งระหว่างการจับกุมตัว ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558 พรเพ็ญและองค์กรของเธอได้รับแจ้งจากตำรวจว่า อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีดังกล่าว

ความเป็นมา

ประเทศไทยเป็นภาคีของกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and other

things) สิทธิที่จะเข้าถึงกระบวนการเยียวยาจากการถูกรังแกและการประตักประตือที่ทารุณอื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการที่เรื่องร้องเรียนจักได้รับการสอบสวนอย่างรวดเร็ว โดยครบถ้วน และเป็นกลาง ล้วนแต่ได้รับการประกันไว้โดย ICCPR และ CAT

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 ระหว่างการพิจารณาการปฏิบัติตามพันธกรณีของไทยตามมาตรา 19 ของ CAT ตามวาระครั้งที่ 1 คณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ (United Nations Committee Against Torture หรือ คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน) ได้แสดงความกังวลถึง "การตอบโต้ อย่างรุนแรงและการข่มขู่ปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าว ผู้นำชุมชน และญาติของพวกเขา" และเรียกร้องให้ประเทศไทยใช้มาตรการต่างๆ เพื่อยุติ "การกดขี่ การคุกคาม และการโจมตี" ดังกล่าว และจัดให้มี "การเยียวยาที่มีประสิทธิภาพต่อเหยื่อและครอบครัวของพวกเขา"

คณะกรรมการต่อต้านการทรมานยังได้เสนอแนะว่าประเทศไทย "ควรจะใช้มาตรการที่จำเป็น ต่างๆ ในการ (ก) หยุดการคุกคามและ โจมตีสักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าว และผู้นำชุมชน และ (ข) ดำเนินการสืบสวนสอบสวนอย่างเป็นระบบเมื่อมีการรายงานว่ามีการข่มขู่ คุกคาม และการโจมตี เพื่อที่จะ นำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และประกันว่าจะมีการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพแก่เหยื่อและครอบครัวของพวกเขา"

ในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2561 ICJ และศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (Thai Lawyers for Human Rights หรือ TLHR) ได้ยื่น [ข้อเสนอแนะร่วม](#) ต่อคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวได้เนะคำถามแก่คณะกรรมการต่อต้านการทรมานเพื่อสอบถามรัฐบาลไทยในการพิจารณาการปฏิบัติตามพันธกรณีของไทยตามวาระครั้งที่ 2 ที่กำลังจะถึงนี้ โดยได้รวมความกังวลเกี่ยวกับการข่มขู่หรือ การตอบโต้ต่อบุคคลที่รายงานกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการทรมาน การประตักประตือโหดร้าย และการบังคับ สูญหาย ไว้ในข้อเสนอแนะด้วย

หนึ่งในความท้าทายในการนำตัวผู้กระทำผิดในกรณีการทรมานและการประตักประตือที่ทารุณอื่นๆ มาลงโทษในประเทศไทยคือการที่อาชญากรรมเหล่านี้ยังไม่ถูกบัญญัติให้เป็นความผิดตามกฎหมายภายใน

ทั้งนี้ มีรายงานว่าร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ซึ่งถูกร่างโดยกระทรวงยุติธรรม โดยมีการปรึกษาหารือกับองค์กรเอกชนอื่นๆรวมถึง ICJ ถูกส่งกลับไปยังคณะรัฐมนตรีของไทย "เพื่อรับฟังความเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ ... ทั้งจากมหาดไทย ตำรวจ ฝ่ายความมั่นคง ทหาร อัยการ"

อนึ่ง เนื่องจากไม่มีช่วงเวลาระบุไว้และไม่มีเงื่อนไขเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการพิจารณาร่างพ.ร.บ. ดังกล่าวของคณะรัฐมนตรี ก้าวย่างดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ส.น.ช.) จึงมีผลทำให้การออกกฎหมายดังกล่าวล่าช้าไปโดยไม่มีกำหนด

ในวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ICJ และ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล (Amnesty International) ได้จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขร่างพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำที่บุคคลสูญหายแก่กระทรวงยุติธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้ร่างพ.ร.บ. ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับพันธกรณีของไทยตามกฎหมายระหว่างประเทศยิ่งขึ้น

แถลงการณ์อื่น ๆ

[Thailand: ICJ welcomes decision to end proceedings against human rights defenders who raised allegations of torture](#)

[Thailand: ICJ welcomes dropping of complaints against human rights defenders but calls for investigation into torture](#)

[Thailand: stop use of defamation charges against human rights defenders seeking accountability for torture](#)

[Thailand: immediately withdraw criminal complaints against human rights defenders](#)

แถลงการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่าง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย

[UN Committee against Torture: ICJ and TLHR's joint submission on Thailand](#)

[Thailand: ICJ, Amnesty advise changes to proposed legislation on torture and enforced disappearances](#)

[Thailand: ICJ commemorates international day in support of victims of enforced disappearances](#)

[Thailand: pass legislation criminalizing enforced disappearance, torture without further delay](#)

ข้อมูลเพิ่มเติม

นายคิงส์ลีย์ แอ็บบอต (Kingsley Abbott) ที่ปรึกษากฎหมายระหว่างประเทศอาวุโส ICJ

โทรศัพท์: +66 94 470 1345 อีเมล: kingsley.abbott@icj.org